

SZAKONYI KÁROLY

Csukás István nyolcvanadik születésnapjára

(Részlet a *Művészetek Palotájában*
2016. április 11-én elmondott köszöntőből)

[...] Barátok vagyunk Csukás Istvánnal immár ötven esztendeje, most mégis megilletődve állok itt, ha arra gondolok, milyen vékonypéznű és vékonydongájú fiatal emberek voltunk azokban a forradalmat követő, bonyolult időkben. Körülöttünk még sok volt a sötétség, a zűrzavar, de mi egy aranyás szorgalmával és reményeivel akartunk igaz irodalmat teremteni. Albrétegekben laktunk, presszóban írtunk szimpla kávék mellett, figyeltük egymás megjelent verseit és novelláit, örültünk a másik sikerének, s örültünk a jónak. Ment előre, ki-ki a maga útján. És mára az a vidám, nőket kajtató, társaságban mindig derűt teremtő ifjú költő, íme, élő klasszikus! Mert van színház elnevezve Madáchról, Katona Józsefről, Csiky Gergelyről meg Szigligetiről, igaz, Örkényről is, de ha a vonat ablakából Szárszón kinézel, azt látod, hogy Csukásról is. Nem beszélve a róla elnevezett iskoláról, a játékparkról és a Csukás-drámapályázatról.

Mennyi vidám, baráti estét, vacsorázást töltöttünk együtt, hogy csak az óbudai Öreg Sipos Halászkertet említsem, ahol Csukás vitte a prímet olyan nagy formátumú társakon is felülkerekedve, mint Galsai Pongrác vagy Gyurkovics. Azokon az esteken még együtt voltunk mind, Kardos G. Gyuri, Abody Béla, Kolozsvári Emici, Konrád Gyuri, Bertha Bulcsu, Lázár Ervin, Farkas László és Ágh Pisti, s ott volt a két Csurka és még ki mindenki, akik közül sokan már egy menyeyei vendéglőben rendelik a halászlét és a túrós csuszát, vagy akik ugyan élnek, de már

nem állnak szóba egymással. De emlékezhettek arra is, hogy Csukás Pistával együtt utaztunk riportra az Új Idők szerkesztőségével Kárpátaljára, Burgenlandba és a Vajdaságba, felkeresni az ottani magyarokat, s könyvet írni róluk, meg arra, hogy a szentendrei házunk kertjében vagy Gyurkovics balatoni házában udvarán bográcban feledhetetlen ízű pincepörköltöket főzött nekünk, rá jóféle vörösbort nyakaltunk, s most itt áll előtűnk, s még mindig derűs, s nyolcvanéves. [...]

Csukás István kiváló költő, komoly értékű lírikus, mégis leginkább a meséi révén ismeri a publikum. Amikor Kormos István rávette, hogy írjon a gyermekeknek, zsilipet nyitott fel. Azóta irodalmunkat benépesítette bájos alakjaival: a téli tücsökkel, a komolytalan kecskebékával, a pukkancs egerrel, Settenkedő Tóddal, a Pintyőke cirkusz művészeivel, Gombóc Artúrral, a Radírpókkal és természetesen Bogyóval, Pom Pom kis barátnőjével meg a többiekkel. Csukás jókedvűen, könnyedén, szellemesen mesél – és hitelesen. Játékos képzeletvilága bámiy messzire ragadja is, ötletei bármennyire képtelenek tetszenek is, ezek a mesék sok szállal kötődnek a realitás talajához. Ezért szereti őket gyermek és felnőtt egyaránt. Jólesik olvasóinak ez a felszámolás, ez a féktelen szabadság. Mert *Csukás meseírás közben is költő*. A mese boldog lehetőség a kedélyes, nagy nevetésre, a gyermeki csapongásra. A fantáziája korlátlan lehetőséget kap, mégsem hágja át a logika és a lélektan határait. A tücsök és a bogarak, a madarak és más teremtmények mi vagyunk. Éppen költő mivolta teszi képessé arra, hogy teljességgel felidézze a gyermeki képzelőerőt, hogy bele tudjon helyezkedni a kicsinyek világába.

Süsü, a sárkány immár generációk nagy élmenye. Egy sárkány, egy zöld, nagy szörnyeteg, tűzokádó és pikkelyes hátú, félelmetes erejű – rózsabimbó szeretne lenni! Ki érti ezt? Ahelyett, hogy törne-zúzna, hiszen a sárkányok gonoszak! De ő jön, s azt énekli: Ó, ha rózsabimbó lehetnék, rám szállnának szépen a lepkék, kicsi szívem velük dobogna...

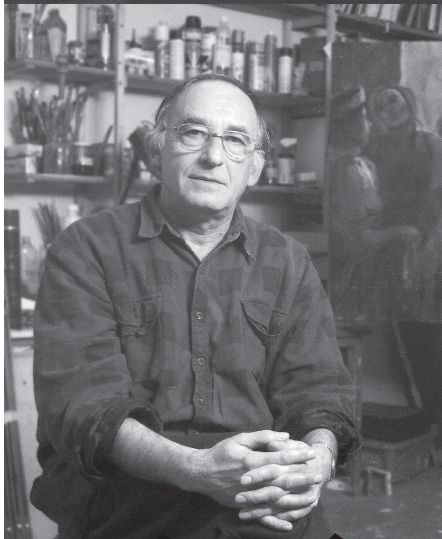
Igen, Csukás most is, mint egész irodalmában nemegyszer meggyőzően állítja, hogy nagyfokú tájékozatlanságban szenvedünk.

Nem dörgedelmes prédikációkban hozza tudunkra, hanem ismét ebben a bűbajos mesében. Ne a látszattól ítéld, mert a látszat csal! Micsoda galádság eleve ráfogni valakire, hogy gonosz, kinek van joga általános ítéletekre? Jogunk csak arra lehet, hogy igazságosak legyünk. Márpedig az igazság a látszat mögött található.

Az egész lírája ilyen. Őszinte és sallangmentes. Szeretem hömpölygő sorait, ahogy a meglesett pillanat rögzül szavakba, s lesz képpé, válik ritmussá és teremődik meg egy összegző gondolatban. A köznapiság fénylő lírája az övé, Csukás az elveszettségre ítélt momentumok megmentője. Elég számára egy Szépvölgyi úti mozzanat, a gyümölcsfa termő ága, kutyájának hűséges tekintete, elég egy szerelmes emléke, s máris gazdagabbá válik versbe mentve a világ. Segít bennünket a jelenségek mögé látni, megtanít rá, hogy mindenben van szépség és öröm. Olvastam tiltakozását arról, hogy zenei múltjának bármi köze lenne a fantasztikusan komponált lírájához. Ő tudja! De én mégis érzem verseinek rokonságát a zenével. Vas István vagy Weöres Sándor méltán kedvelhette, az ő költészetük is ilyen. De nem vitatkozom, tekintetem élvezettel jár sorról sorra versein. Szerelmes költészetében árulja el legszebben, legbátrabban legmélyebb érzelmeit. Erotika és vallomás, a nők áhítatában élő férfi megnyilvánulásai. Csukás ezekben el-elkomolyodik, s ez megható. *...hozom kiéhezett ifjúságomat, mely országot, álmat hódítani indult, s az örömről a szívednél kiköt – felkönyökölve nézem éjbe fordult hajad homlokod félholdja fölött... – vallja az Örömről int a szerelem címűben.* Azonban az érzelmesség ellen odabök önmagának, hogy ellensúlyozza a nosztalgiait: *Egy pillanatra visszatért ifjúságom! – s rögtön rá, ebben a versében: talán a fél marék vitamintabletta tette, amelyet bekaptam tavaszi fáradság ellen... Igen, férfias líra, de a költő mégis kiszolgáltatja magát: Bőröm alatt sajogva ég / a szív a szerelem az árva / csillag ontja tüzét / vigasztalón a magányosságra. (Bebalsamozott esték) [...]*

Csukás színes egyéniség, aki a birkapörkölt főzése közben is költő, mert költészet az élet, s ilyenképpen az élete költészet. Mondhatnám még tovább, sorolhatnám számtalan díját, azt, hogy 1977-ben Hollywoodban, a *Keménykalap és krumpliorr* című filmje az év legjobb gyermekfilmje lett, a Kossuth-díjat, a Prima primissima-díjat, azt, hogy Óbuda díszpolgára, de tőle lopva már csak annyit, amit az egyik Süsü-epizód írása után mondott fellélegezve: *Mára itten fejezem be / mert nem jut több az eszembe.*

Barátok és kortársak nevében köszöntöm. Adjon továbbra is az ég sok derűt és kedvet művek írására! Isten éltesse, Pista! ♡

KÁDÁR TIBOR

FESTŐMŰVÉSZ ÉS TANÍTVÁNYAI

címmel az Erdély Művészetéért Alapítvány a művész hetvenedik születésnapja alkalmából rendezett kiállítást az E-Galériában, amelyet Szokolczay Lajos irodalom- és művészettörténész nyitott meg 2016. április 19-én. Kulcsár Edit, a galéria vezetője és a kiállítás kurátora a termékeny és aktív festő legfrissebb, 2016-os munkáiból válogatott. A tárlatot a közönség május végéig látogathatta.

Kádár Tibor 1946-ban született Kolozsváron. A kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola festészeti szakának elvégzése után tanít, mellette a szárhegyi művésztelep alkotója, rendszeresen állít ki, s megismerkedik a kalotaszegi népművészettel, amely a mai napig festői témaválasztásának egyik kiapadhatatlan forrása. 1988-ban családjával áttelepepel Magyarországra, ahol egy évig Budapesten élnek, majd Veszprémbe találnak otthonra. Egy évig a Veszprém Megyei Múzeum művészettörténésze, miután kizárólagosan a festészet művelése mellett dönt. A következő években sokat utazik és állít ki Európa-szerte. Idővel visszatér a tanításhoz is: 2000-től művészeti oktatója, majd 2004-től igazgatója a Herendi Porcelánmanufaktúra Rt. porcelánfestő iskolájának, valamint 2011-ig tanít a kolozsvári Ion Andreescu Képző- és Iparművészeti Egyetemen.

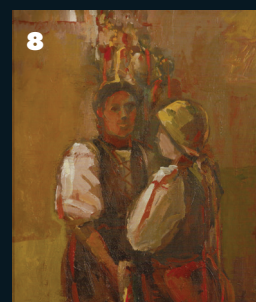
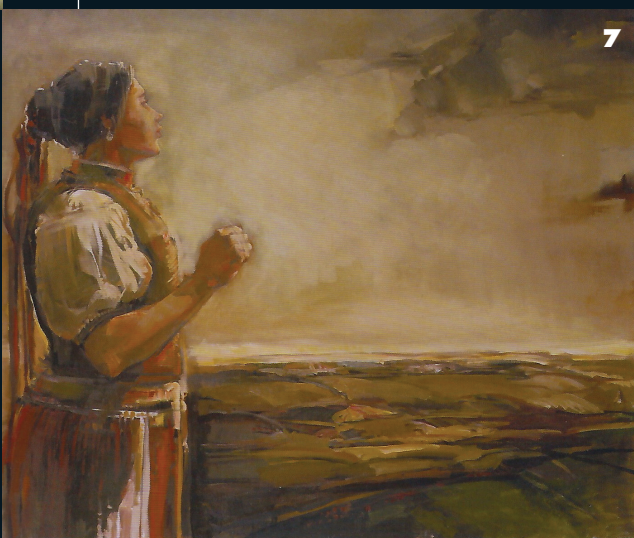
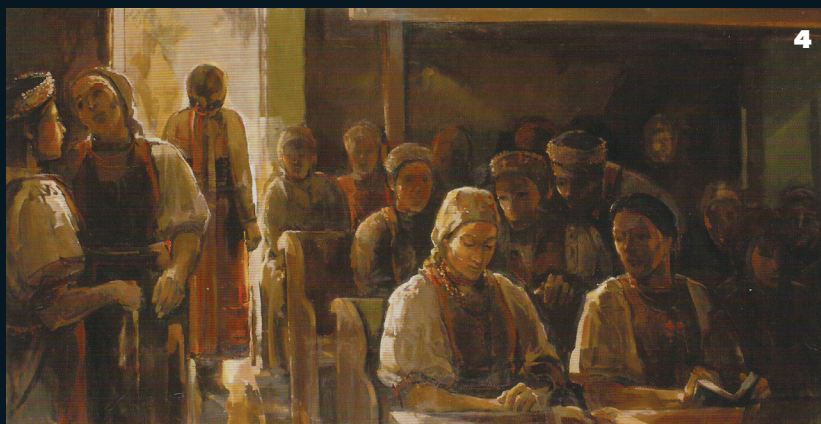
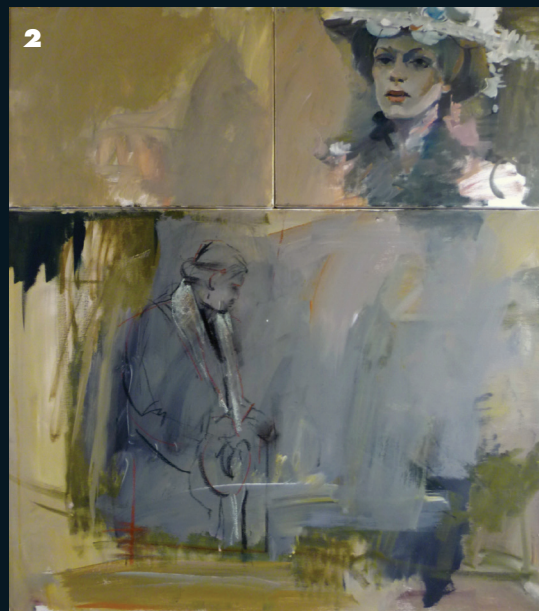
Kádár Tibor a figurális festészet elköte-

lezett művelője és szószólója. A figurális festészetben látja a kapcsolatot művész és közönség között, s úgy véli, hogy korunk talajt veszített, felhígult művészetének szintén a figurális festészet elsajátítása mutathat utat. Ebből a célból alapította meg művésztszával a figurális festészetet vállaló *F-csoportot*. Tanítványainak a mesterség elmélyítése mellett a tisztelet és szolgálat elvét is igyekszik átadni. Triptichonjaival egy elfeledett képzőművészeti nyelvet mutat fel, míg a manapság egyáltalán nem divatos, nagyméretű képeit olyan terekbe szánja, ahol azok üzenete sok emberhez eljut.

Banner Zoltán művészettörténész írja róla: „Festészetében mindig volt valamiféle profetikusság, intelem: a tudáskinyilatkoztatás; csak tudásra hivatkozhat, arra épülhet kinyilatkoztatás; márpedig kevesen tudják ma a képzőművészeti kifejezés és megjelenítés mesterségéről azt, amit és amennyit ő.”

FŐBB EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK:

1980: Korunk Galéria, Kolozsvár. 1981: Repülősök Klubja, Kecskemét. 1982: Művelődési Központ, Székelyudvarhely. 1983: Múzeum, Csíkszereda. 1984: Művelődési Ház, Gyergyószentmiklós. 1984: Új Élet szerkesztősége, Marosvásárhely. 1985: Művelődési Ház, Makó. 1986: Megyei Könyvtár, Veszprém. 1989: Pesterzsébeti Múzeum, Budapest. 1990: Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém. 1990: Művelődési Központ, Leányfalú. 1990: Művelődési Központ, Tab. 1990: Művelődési Központ, Badacsonytomaj. 1990: Nagy László Művelődési Központ, Ajka. 1991: Művelődési Központ, Hajdúböszörmény. 1991: Járási Tanács, Wunsiedel (Németország). 1992: Nagy László-emlékház, Iszkáz. 1992: Dia e Noite Galéria, Geervliet (Hollandia). 1992: De Verwundering Galéria, Nijmegen (Hollandia). 1992: An Sengers Galéria, Hedikhuizen (Hollandia). 1992: Illyés Gyula Tanárképző Főiskola, Szekszárd. 1993: Nu Galéria, Castricum (Hollandia). 1993: Blitzdrucker Galéria, München (Németország). 1993: Csikász Galéria, Veszprém. 1993: Nova Galéria, Hågen (Németország). 1993: Petőfi Színház, Veszprém. 1994: Thorasmide Galéria, Kopenhagen (Dánia). 1994: G. S. D. Galéria, Berlin (Németország). 1996: Staatlichen Nachbahnamt, Ulm (Németország). 1996: Star Galéria, Lewess (Anglia). 1996: Gladsaxe (Dánia), 1997: Kosztolányi Galéria, Budapest. 1999: Városi Galéria, Várpalota. 2001: Művelődési Ház, Berhida. 2002: Passau (Németország). 2003: Csopak Galéria. 2005: Groningen (Hollandia). 2006.: Duna TV, Budapest. 2016: E-Galéria, Budapest.

1. Panaszfal, 2016
 2. Fáni, 2016
 3. Kitekintő II., 2016
 4. Templomban, 2005
 5. Apor lányok feredője,
 2016

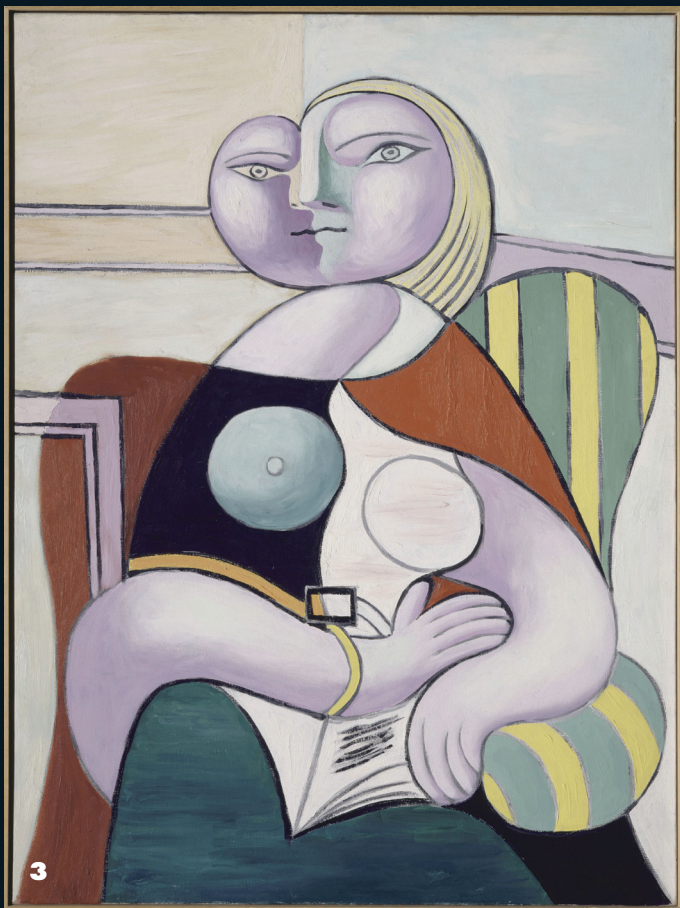
6. Batthyány, 1997
 7. Kitekintő I., 2005
 8. Kalotaszegi
 menyecskék, 2000

PICASSO

ALAKVÁLTOZÁSOK,
1895–1972

KIÁLLÍTÁS A MAGYAR
NEMZETI GALÉRIÁBAN

Cikkünk a 29. oldalon

1. Ambroise Vollard portréja, 1909-1910
2. Jacqueline összetett karral, 1954
3. Olvasó nő, 1932
4. Dora Maar macskával
5. Anya és gyermeke, 1907
6. Matador meztelen nővel, 1970
7. Anyaság, 1971

